

Trnavský samosprávny kraj

Záhorská knižnica Senica

Ľudmila PAJDUŠÁKOVÁ

Slovenská astronómka Ľudmila Pajdušáková sa narodila 29.6.1916 v Radošovciach, okres Skalica.

Študovala na Reálnom gymnáziu v Kláštore pod Znievom, neskôr v rokoch 1935-1936 na súkromnom učiteľskom ústave získala kvalifikáciu pomocnej učiteľky. Vyučovala vo Vinosadoch (1936-1937), Slepčanoch (1937-1939), na meštianke v Štiavniku (1939-1940), Brevništi (1940-1942) a v Trenčianskej Teplej (1942-1944). Od 1.7.1944 začala pracovať v Štátnom observatóriu na Skalnatom plese, kde vykonávala najskôr technické práce. Astronómiu študovala na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave popri zamestnaní. Titul RNDr. získala v roku 1950, vedeckú hodnosť CSc. v roku 1966.

Ľudmila Pajdušáková sa systematicky venovala pozorovaniu meteorov, predovšetkých rojových. Zbierka snímok vydaná v roku 1946, a to vyše 11 000 meteorov na 10 000 snímkach – priemerná expozícia 1 meteoru 30 hodín, bola v tomto období povojnových rokov najpočetnejšia na svete po harvardskej zbierke. Najvýraznejšie pozorovateľské úspechy dosiahla Ľudmila Pajdušáková pri objavoch komét. Observatória na Skalnatom Plese a Lomnickom Štíte získali týmito objavmi svetové meno.

Ľudmila Pajdušáková sa pričínala aj o zavedenie pozorovania a určovania polôh asteroidov. Od roku 1958, keď nastúpila do funkcie riaditeľky Astronomického ústavu SAV, sa venovala štúdiu atmosféry Slnka, periodicity a variability slnečnej činnosti. Publikovala do 20 pôvodných vedeckých prác, desiatky odborných prác a viac ako 100 prác vedecko-popularizačného charakteru.

Výrazne sa angažovala aj v mierovom a ženskom hnutí. V rokoch 1961-73 bola členkou Svetovej rady mieru a v rokoch 1962-1974 predsedníčkou Slovenskej astronomickej spoločnosti pri SAV. V roku 1967 ju zvolili za členku Medzinárodnej astronomickej únie (IAU).

Ľudmila Pajdušáková okrem obetavého a úspešného pozorovania širokého spektra astronomických javov sa do značnej miery zaslúžila o popularizovanie astronomických javov pri rozvoji amatérskej astronómie na Slovensku. Zomrela vo Vyšných Hágoch 6. októbra 1979.

Bibliografický leták vydáva Záhorská knižnica v Senici pri príležitosti 95. výročia narodenia významnej slovenskej astronómky Ľudmily Pajdušákovovej.

Pri tvorbe záznamov sme čerpali z celoslovenskej databázy kníh a článkov, spracovaných v systéme Rapid a Virtua.

Bibliografická časť

Knihy: vlastná tvorba

Agyrmekek börbetegségei /Ľ. Emanuel, Ľ. Pajdušáková, M. Lisá/
Bratislava: VÚZO, 1954

Ako vznikla zem
Martin: Osveta, 1953

Contributions of the Astronomical Observatory Skalnaté Pleso. Vol. 8.
Bratislava: Veda, 1979

Hviezdy a jadrová energia
Martin: Osveta, 1957

M.R. Štefánik astronóm
Bratislava: Osvetový ústav, 1970

Malá knížka o veľkom Slnku /za odbornej spolupráce Ľ. Pajdušákovkej nap. Daniel
Kozlík/
Bratislava: Mladé letá, 1962

Nekonečný vesmír
Martin: Osveta, 1954

O Slnku a vzniku slnečnej sústavy : materiály o výchove k vedeckému svetovému
názoru v astronómii
Bratislava: Ústredný ústav pre ďalšie vzdelávanie učiteľov a školských pracovníkov,
1958

Podivuhodné úkazy na oblohe
Martin: Osveta, 1953

Pred letom na Mesiac
Bratislava: SVPL, 1958

Spolupráca prof. Cvachu s RNDr. Pajdušákovou: Uspor. Klub priateľov Slovenskej
spoločnosti pre dejiny vied a techniky SAV, Trenčín, Klub numizmatikov pri dome
armády, Trenčín, Štátny okresný archív, Trenčín 19.10.1994; Prednášajúci Milan
Drobena
Trenčín: s.n., 1994

Zborník referátov z celoštátnej konferencie 20 rokov sovietskej kozmonautiky poriadanej pri príležitosti 60. výročia VOSR: Tatranská Lomnica 20.-23.októbra 1977; /Ľudmila Pajdušáková, Václav Bumba, Ján Kolář, Ján Štohl, Bedřich Ružička, Anton Hajduk, Marcel Grün, Jozef Tremko, Milan Rybanský, Oldřich Hlad, Martin Brezina Hurbanovo, Slov. ústredie amatérskej astronómie, 1979

Zrodenie našej zeme
Martin : Osveta, 1955

Články Ľudmily Pajdušákovvej

Osudy ďalekohľadu na Skalnatom Plese
Vysoké Tatry. - Roč.18, č. 1 (1979), s. 12-13

Slanko a človek: o výskume slnečnej aktivity v Astronomickom ústave SAV
Vysoké Tatry. – Roč. 16, č. 1 (1977), s. 17-18

XV. zjazd KSC a astronómia: [na Slovensku]
Kozmos. – Roč. 7, č. 2 (1976), s. 33-34

XXV. zjazd KSSZ a my: astronómi čs.
Kozmos. – Roč. 7, č. 4 (1977), s. 97

Články o Ľudmile Pajdušákovvej

Bélik, Milan
Vzácné jubileum riaditeľky Astronomického ústavu Slovenskej akadémie vied: [RNDr. Ľudmily Pajdušákovvej, CSc.]
Kozmos. – Roč. 7, č. 3 (1976), s. 80-81

Bohuš, Ivan
Obdivovali, skúmali a chránili Tatry 38
Tatry. – Roč. XLIV, č. 5 (2005), s. 24

Bombová, Eva
Astronómka Ľudmila Pajdušáková s manželom v polovici minulého storočia objavila 16 komét!
Tatranský denník Korzár. – Roč. XI, č. 30 (6.2.2009), s. 6

Košinár, Ladislav
Napísala aj knihu o Štefánikovi: Meno astronómky z Radošoviec nesie šesť komét
Záhorský. - Roč. 47, č. 24 (2006), s. 5

Petrovský, Karol
Ľudmila Pajdušáková
Národná osveta. – Roč. 6, č. 11 (1996)

Remiášová, Alžbeta

Hviezdna kariéra slovenskej hviezdárky: Pred 95 rokmi sa narodila prvá slovenská astronómka Ľudmila Pajdušáková

Slovenka. – Roč. 64, č. 27-28 (2011), s. 86-87

Remiášová, Alžbeta

Vesmír ako písanka

Slovenska. – Roč. 60, č. 2 (2007), s. 42-43

Spomienka na Dr. Pajdušákovú

Hlas ľudu. – Roč. 42, č. 102 (1996)

Szabó, Ivan

Neznáme hobby známej astronómky: Ľudmila Pajdušáková plietla svetre aj v lanovke cestou na Lomnický štít

Život. – Roč. 45, č. 53 (1995), s. 15

Šourková, Anna

Prvá slovenská astronómka

Knižnica. – Roč. 5, č. 7 (2004), s. 378

Ťapajová, Elena

Hviezdy boli jej osudom

Slovenka. – Roč. 52, č. 41 (1999), s. 16-17

Velehrachová, Gabriela

Pozerala k hviezdám

Slovenka. – Roč. 41, č. 46 (1989), s. 12-13

Rozhovory

Hák, V.

Trojkráľová kométa vlastne neexistovala: rozhovor s riaditeľkou Astronomického ústavu SAV Ľ. Pajdušákovou

Svet socializmu. – Roč. 26, č. 51-52 (1976), s. 10-11

Názov: Ľudmila Pajdušáková - bibliografický leták
Zostavila: Alena Švecová
Zodp.redaktorka: Mgr. Katarína Soukupová, riad. ZK
Rok vydania: 2011
Vydala: Záhorská knižnica Senica